

חזקה בשבילו

זה מה שעליזה כהן רוצה להיות. חזקה בשביל בנה, סרן שלומי ז"ל, נחושה בשבילו, ובעיקר, מנציחה בשבילו. בתקופה שחלפה מאז נהרג בנה היא העבירה את משרדו הצבאי בשלמותו לדירתה, הפיקה סרט לזכרו, הקימה קרן המסייעת לחיילים, ואף הוציאה עכשיו קבוצה ראשונה של לוחמים מהגדוד שלו – נחשון – לנופש באילת

הילה ויסברג

צילום: עמית מייס

תפנה. 17 חודשים שהיא מבקרת מדי יום בבית-העלמין הצבאי ברחובות, משתתפת לצד קבר בנה שעות ארוכות. היא מעטרת את הקבר בנרות, דואגת שלא יכבו, מקשטת בסרחים, מצמידה את האוזן אל הטלפון הנייד ושומעת טוב וטיב את התוד-עה שהשאיר שלומי במכשיר הסלולרי שלו. מרבית אל הקבר ומתייפדת הדישות. "תגיד פה שלו זה כל מה שנשאר לי", היא אומרת ברמקאות. "אני לא מאמינה באימרת כמנו 'הוא שומר עליך מלמעלה' או 'הוא נמצא בשמים'. מבחינתי, הקבר של הבן שלי נמצא פה, בבית-העלמין הצבאי ברחובות. רק פה אני טרגישה שאני מחוברת אליו באמת. פה זה בית-הקפה שלי, פה המפגש שים שלי ופה זה החיים שלי. אני לא רוצה להיות בקשר עם אף אחד – אני לא רוצה ללכת לפסיכולוגית, ואני לא הולכת לקבוצות תמיכה. אני חיה על כדורים. הריבה כדורים. שני רברים אני יכולה להגיד שעשיתי למען המשפחה האחד הוא שלא שגתי קצ' לחיי, ואני לא אשקר, הייתי קרובה לזה, וחשני הוא שתדתי לעבודה בקצב שלי".

חיה על כדורים

תר. קשר של תלות גמורה. שלומי היה לעליזה כמו אוויר לנשימה. "הייתי יכולה להתקשר לשלומי כמה שרציתי, לפעמים גם שמונה או תשע פעמים ביום", היא מספרת, "גם כשהיה מפקד והיה עסיק אצדתי לה 'אני אגא, יס לי הדרות, אז תענה לי לטלפון ככל שאני צריכה'. הוא היה החיים שלי. כולם החיים שלי, אבל הוא במיוחד, כי הוא שירת רחוק מהבית והיה מניע אחת לשלושה שבועות עד חודש הביתה. לפעמים הוא היה אומר לי: 'אמא, אם הייתי מוצא אישה כבוד, הייתי מתחתן מונו', במשפטים כאלה אני נאה-ות".

כבר 17 חודשים שרטינה יומיומית של שכול וכאב מלווה את עליזה בכל אשר

ביום בו הודיעו לעליזה על מותו של בנה, סרן שלומי כהן ז"ל, היא ידעה שבעכשיו יהיו חייה צבועים בצבע אדום בלבד – שחר. "לא עיר לבן בבית", היא אמרה לילדיה לאחר שקיבלה את הבשורה בקלקיליה, וצבעה אפילו את מפת השולחן שבמטבח. רק אז הם הצליחו לבכות באמת. רק אז הסבר נפרץ, ואמא, זאת הם הבינו, כבר לעולם לא תהיה משהייתה. מאז נהרג שלומי, בנה בכורה של עליזה, "החיים שלי", כפי שהיא מכנה אותו, העולם כולו נרם. היא הדלה לבלות, לראות טלוויזיה או לשכנע דריו, כל עולמה סובב סביב הבן המת – סביב הנצחה, תו, סביב הכאב שהביא עימו האובדן, סביב הויכוח הרואב. "כשהגיע קצין העיר הביתה הוא בישר לי על כך שאיבדתי בן, אבל אני ידעתי שאני הולך לאבד גם אישה", מספר שטעיו, אביו של שלומי. "כל הדרך לעכו-רה של עליזה, כשנסענו כדי להודיע לה על מה שקרה, חשבתי שהנה אני הולך להרוס לאשתי את החיים".

בין עליזה ובכורה שלומי היה קשר מיי-

שמעון ועליזה כהן בבית העלמין הצבאי ברחובות. "פה זה בית-הקפה שלי, מה המפגשים שלי ופה זה החיים שלי". בחמונה משמאל: סרן שלומי כהן ז"ל

המשך מעמוד קודם
כיום הביקור בבית-הקברות מסיימה עליה, באופן רישואלי ממש, אל הדרך שבה התגורר שלומי במסגרת נהג, רק שבעה חודשים הספיק להתגורר בדירה הנאה והמסופחת שרכשו למעט הוריו בעיר מגוריה, רחובות, דירה שהייתה אמורה לשמש לו תחלה מבטחה בפניהם של חיים חרשים בעולם האזרחי. את הדירה שימרו עליהם ושמעו בדיוק כפי שנראתה כפעם האחרונה שבה בילה בה שלומי: מצעי המיטה עד סוף חיים על המזון, הנרטיבים והלכנים עזים מקומלים במגוריהם, הנעליים מוגזגות על המדף. במקרה קומדיים עדיין בקטקורי הכיורה האחרונים שתכנן לחלוק עם החברה כשיבוא לבקר, ובמרכז ניצבת דומם הפילת השקילה, שכל כך אהב. גם את חדר העבודה הצבאי של שלומי החליפו ההורים לשטר בשלמותו, והוא הועתק בריוק מהדים מן הבסיס אל הדירה ברחובות. מרוב בחור עבודה סיפורי של קצין: על הקיר מתנוס- סות בגאון כל תעודות ההוק- רה וההצטיינות שצבר במהלך שירותו ובארון עשוי קץ עומ- רים גביעי הפרסים שבהם זכה בתחרויות הספורט השונות עם הפלו- גה. נעלי הצבא האדומות שנעל מאובקות כאילו זה עתה חלץ אותן שלומי בתום פעילות טאכטצית, ואפילו ה"פסים", אישורי היצי- אה האזרחיים שהותם עליהם, מונחים

כשלוה על השולחן, רק מהכים שיכור ויחלק אותם לכעליהם. רק תמונת הענק של שלו- מי, המסמלת את קורות הדירה לכל אורכה, מסג- רות את העבודה כי אין זו דירה רגילה, כזו שהוריה אליה בסוף כל יום עבודה מעיף, אלא במקום שהוא מוויאנו. "אנחנו פשוט לא מסוגלים למכור את הדירה", מתורדע האב, שמעון. "אולי יום אחד אני ועליה נעבור להתגורר בה במקום בבית שלי".

ביקוריה של עליה בדירה של שלומי נמש- כים אף הם שעות מספר. מדי יום היא מטפלת בין היתרונות, מריחה את הפעמים, את הנעלי- ים. נכנסה לשאוב עד קצה כוח מהזיכרון הרעיוני. "בביקורים שלי בדירה של שלומי אני קורה גם נכנסת לחדר הארוחת של, מריחה גריבים ובגדים, מנשקת את הכל, אחי כך אני לובשת את המעיל של שלומי ומרגישה כאילו שלומי מחבק אותי", מעצרת עליה, ומתקשה להתחקי את הרמעות. "אני מריחה כל מה שרק אפשר, מבטח להרגיש אותו. אחרי הכל, זאת הייתה הפניה האחרונה שלו. אני יכולה לשת- שעת, אני נוכח וזה כאוב לי".

את השינויים שעברה, היא מגדירה דרך החס- תהלות על החיים. "פעם היו לי פרפורציות נכונות בחיים, תמיד רגלתי במשפט 'אכל ושתה כי שחר תמות'. אפילו אם הילדים הביאו צינור לא כל כך טוב כמבחן חייתי ואמרת: 'יופי! היום הכל שונה. אני יוצאת לרחוב ואני לא מבינה למה אנשים מתלבשים בכלל. יש כזה צינוריה כי אני מנהלת מכוני יופי שעוסקים במראה חיצוני. היום אם מגיעה אליי אישה ואמרת לי 'תראי איזה קמט צץ לי', אני חושבת לי בלב כאיזה שטירית היא מתעסקת". ככל מקום מפורדות תמונותיו של בנה ומלו- ות את עליה – על צל הסלפון הנגיד, על המק-

עליה כהן עם שלומי בימים מאושרים. "כל עוד אני חיה שלומי חי אתי"

רר, על קירות הבית, במכוני היופי שהיא מנהלת ובפניהם הזיכרון שהקימו לכבודו במרכז הבית. רק לא לשכח, רק לא לאבד מנע, רק לא לחזור לשטרה. עליה מדעקת כאשר היא שומעת ולו שביש של ביקורת כאשר לאופן שבו היא מנהלת את חייה ואת חייה משפחתה. "מה שלומי מת וזהה כמעט חיסל", היא אומרת בניהם כעוטה. שוכ- משתלחת. "כל עוד אני חיה, שלומי חי אתי", היא חותמת את הדיון. ואת לא נעצרת לפעמים וחושבת שאולי עדיף להמשיך בחיים למען שלוש הילדים הנפגעים, שאולי דווקא זה מה ששלומי היה רוצה?

"אני לא חיה עם אב", היום הבן שלי בתוך ארון, זה כל מה שאני יודעת. בזכות הבן שלי אנשים מסתובבים ורופים במרונה הזאת, ואני מחזיקת כלפיו להצביח אותו. להמשיך את המדיניות שלו. פעם שמעון בעלי אמר לי 'את מעמדה שלושה ילדים מול ילד אחרי', והאלי קצת נייער אותי, אבל אני אמשך להיות בשבילו תמיד, עד הסוף".

קין תורמת

עוד בשבעה של שלומי, נשבעה עליה להר- תם בכל כוחה ונפשה לפעילות ההנצחה של בנה. האמנם קין הנצחה שנוסרה, "קין שלומי", תרומת כספים לחיילים נזקקים ורוחמת פעילו- ות על שם הבן, כדי להצביח את הערכים שבהם רגל, שהפכו ללוגו של הקדנ גרובות, ענוהו האומץ לב. את הכספים של הקרן מחלקים תו- רים לנוקמים מבספי תרומות. מלאכת הפעלת הקרן וניהולה נחלקת בין כל

בני המשפחה, שווה בשווה. עליה, האם, היא הכוח המניע. שמעון אחראי על ניסוח המסמ- כים לתורמים לקרן. ון (25) הבת הצעירה, שחורה לצבא בתום לימודי המשפטים כדי להיות פרקליטה צבאית ולהמשיך בכך את מדיניות אחיה, מפקה את אחיו האינטרנט לוכ- רן, ודניאל (27.5), אחותו ותאומה של שלומי, עוזרת בכל ענייני הפרוצדורה של הקרן. היחיד מבני המשפחה שלא לקח חלק במלאכת ההנצ- חה שממלאת את חיייהם של כל בני המשפחה הוא הבן האמצעי, ברוך (26). "לא רציתי לקחת חלק בפעילות ההנצחה הזאת", הוא מודה. "עדי- ון לא מצאתי את המילים הדרוך להיפיר מאח שלי, כפי שאני מוצא לנכון".

ברוך, כולם מסכימים על הדרך שבה יש לה- ציח את שלומי? "כרוב המקרים יש הסכמה מלאה בעניין, כי בשביל כלנו שלומי היה מיוחד, ון נדיר. זה יהיה גם השם של הספר שנוציא לזכרו. בכלל, כל ההנצחה הזו היא בזכות שלומי, כי אם שלומי לא היה ון נדיר הוא לא היה מסאיר לי מה להנציח. לפעמים לא כלם מסכימים על הכל, אבל במשפחה יודעים שכשכזה נוגע לשלומי – לא מתווכחים עם אבא".

אלא שלא תמיד בני המשפחה תומכים רעים כאשר לרדף ההנצחה הכל כך מיטאלית, שבה בחור עליה "הרבה פעמים אני רוצה להגיד לעליה רברים. זה עומד לי על קצה הלשון, אבל אני לא אומר", מתורדע האב, שמעון. "אני מכבד אותה ואת הדרך שבה בחרה להתמודד עם השכול". בינתיים, הוא עומד לרשתה בכל דבר ועניין, גם אם הוא אינו מסכים עם הכל. גם אם עליה לנסיע הלך ושוב עם המכונית כי הבית לבית-הקברות הצבאי ברחובות כיו למלא את המחסור בנרות שעיטם עליה מקשת מאירא את הקבר מדי ערב.

"יש כאלה שיגידו שזה מוזעזע כל עניין ההנצחה הזה. שאנחנו מענים ומענישים את עצמנו" מוסיף שמעון. "ויש כאלה שיגידו המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם
אותו, הנה, הוא לא מת, הוא אתנו". המגיד הנכבד של גרוד נחשון, סא"ל ערן, לא הכיר את שלומי, אך עשה את הדרך לאילת משפחתו. "הוא אכל אתנו ארוחת ערב", אומרת עליה, "ואמר כנה המשפחה מהממת, וכמה זה חשוב שאנחנו תומכים בלוחמי הגרוד. גם מח"ט הגרוד, אל"ם תמיר, התייחס לשלומי כאילו הוא חייל שלו. לפני הנופש, המח"ט היה אצלנו בבית ושאל איך אני רוצה שהנופש ייראה ואם יש לנו בקשות מיוחדות. בסוף, זה באמת יצא כמו שתשכחתי. אנחנו עושים הכל כדי לא להק- שות על הגרוד".

בעוד עליה מספרת על הנופש, מצלצל הטל- פון הנדיר שלה ומן העבר השני של הקו נשמע קולה של נירית, שלישיית הגרוד, שהתקשרה כדי להודות לה שוב על השמחה שהטבה ללוח- מי הגרוד שלה. "החיילים כל כך נהנו", היא מזוהזזת.

כשמוע שבו נהג בנה, המתוכנה עליה כש- תוכה מתחוללת סערה. "כלילה לפני שנדהג, הייתה לי תחושה רעה בכסן וישנתי רע מאוד", היא משחזרת. "באותו בוקר שלומי צלצל אליי, למרות שהוא יודע שאני לא נהגת לענות למלפונים בשעות מוקדמות כי תמיד ריביתי אותו בשלוש, ארבע בבוקר, כדי לוודא שהכל בסדר, וישנתי עד מאוחר. אבל באותו בוקר הייתי חייבת לרדבר אתה. הייתה לי מועקה. הסלפון צלצל, קפצתי מהמיטה ועניתי לו. הוא לא ישן כל הלילה, והיה מאוד עייף. באותו בוקר הוא ביקש לדבר גם אתי וגם עם שמעון – מה שמעט אף פעם לא קורה. הוא כאילו נספר מאתנו. התקשרתי אליו בשתיים בצהריים, ואחר כך שוב בארבע וחצי, והוא אמר לי 'אמא אני להרץ'. באותו יום לא הייתי מסוגלת לאכול. לא היה לי תיאבון. בשעה שש בערב הזמנתי לי משהו קטן לנגוס בו. ב-18:18 דקת רצייתו להתחיל לאכול, ופתאום ודקתי את המזלג באוויר ואמרת: 'קרה משהו לשלומי'. זאת הייתה בריוק השנייה שאמר בקשר 'קודקוד נפל'. התקשרתי לסלפון של שלומי, ורענה לי דן, הנהג. שמעתי את הקולות בקשר אבל עוד לא הבנתי מה זה אומר. דן לא רצה להאגיד אותי אז הוא אמר לי: 'הוא מתדרוך עכשיו הוא יתקשר אלייך אחר כך'".

עליה מספרת שלומי כאילו ידע שלא יוכה לצאת מהצבא חי. "הוא תמיד אמר משפטים כמו 'אם אני אחזור מהצבא, כשהוא היה מבין בחורה הביתה הייתי מפנקת אותה ומביאה לה מתנות הוא היה אומר לי: 'אמא, תפסיקי לקנות לכל חברה שלי מתנות. אני חיי לא אתחנן'. כשהייתי שואלת אותו למה, הוא היה עונה: 'יש לי תחושה שאני איהרג בצבא'".

יצא לך לדבר אתו על תחושים, על תעתידי? "כחודא". הרבה פעמים שאלתי אותו 'שלומי, אתה לא מפורד', והוא היה עונה 'אני מאמין כמה שאני עושה, תהיי גאה בי. אני עושה את מה שאני אוהב'. הדבר היחיד שהוא אמר לי שהוא חושש ממנו זה שהוא יצטרך לבקר אמא שכולה".

חיבה למחליף שלו

סרן שלומי כהן (שלאחר מותו הועלה לדרגת רס"ן), מ"פ בגרוד נחשון, נהרג בקלליה ב-19 בינוי 2002, עשרה ימים בלבד במסגרת הוא אמר להשתחרר מצב"ל באופן סופי. הוא נהרג בעת אני ורשבת שהחיילים ממש נהנו, אבל בכל אירוע כזה יש תמיד את העין הכובה והעין קומתה. בעודו מטפס אל הקומה השלישית, ראשון כמות, הוא נתקל במחבל והיה ידה בו. שלומי מתגטט מיד.

אלא שגם את עשורת הימים האלה לא היה שלומי חייב לבצע. "החווה הצבאי של שלומי הסתיים בתום חודש מאי. אבל הוא התעקש להמשיך לשרת חודש נוסף, כדי שיוכל לחזות לבואו של המ"פ החדש", מספרת עליה. "שלו-

שלומי בילדותו. קשר מיוחד עם אבא

מי אמר: 'את החיילים שלי אני לא מפקיר'. גם כשאמר לו 'נו, סיימת את התפקיד שלך, לך הביתה, הוא אמר: 'אני לא הולך עד שלא מוה- ים אתי'".

את שירותו הצבאי החל שלומי בחטיבת הצנחנים. בהמשך, התגלתה אצלו כעיה רפואית והוא עבר לשרת כנח"ל חורבב כסיס הסירונים ויקים. בבסיס הוא כיהן במגוון תפקידים – מ"מ וכד מ"פ, וזכה בתארים לשבח לרוב כמו "מש"ק מצטיין" של חטיבת הנח"ל ו"קצין מצטיין" כשסיים קורס קצינים. בהמשך עבר לשרת כקצין המבצעים של חטיבת הבקעה, וגם שם קיבל תעודת ציון לשבח על תפקידו. אחרון בשרשרת התפקידים שביצע היה מ"פ גרוד נחשון כאר"ש. עם תחילת מבצע חומת מגן קיבלה ההגלגה של שלומי את השליטה על אוור לפקליה. רק עניין דן נדיר כי את רוב התגים הוא עשה בצבא עם החיילים, וראיתי שהוא נרא עצוב. שאלתי

"באותו יום לא הייתה מסוגלת לאכול. לא היה בערך הזמנתי לי משהו קטן לנגוס בו. ב-18:18 רצייתו להתחיל לאכול, ופתאום זרקתי את המזלג באוויר ואמרת: 'קרה משהו לשלומי'. זאת הייתה בריוק השנייה שאמר בקשר 'קודקוד נפל'"

עליה כהן בביתה, עם הזמנת עוק של בנה. "אני רוצה שכולם ידעו מה שלומי עשה"

אותו מה קרה והוא ענה שהוא חוד מביקור בית, וקשה לו עם מה שראתה לחיילים לא היה על מה לשבת, לא היה להם מה לאכול בנה. אחרי ששלומי נהרג גילינו שהוא קנה רהיטים לכמה משפחות של חיילים שלו, כעקבות הביקור. יש עוד גופים מלבד הקרן שהקמת, שמפיי- עים לך בתמונות?

"אני רוצה להביע כאב על כך שמיים ששלו- מי נהרג אין כל גרם ממשלתי שהתעניין אם אני צריכה משהו. אין כל תאורה בבית-העל- מין, אין שמירה, רק לפני כמה שבועות חזריכו פה קברים של חיילים. לפעמים אני אפילו מוצאת פה זוגות שבאים להתבודד אני נשבעת שאם אני אבוא ואראה מישהו מחלל את הקבר של הבן שלי, אני לא אשלוט בעצמי. רב"ר אחד שמגיע לחיילים שהקריבו את חייהם למדינה זה שיטת- ור על כבודם כשהם מתים. אני לא אתם לזה להמשיך, ואעשה הכל כדי שזה ייפסק. 'מרגיז אותי גם שנוכחים כי רק פעם בשנה, זה כאילו מכניסים אותי לתוך ארון ומוצאים אותי ביום הדיבור, ואומרים לי 'אנחנו חייבים להם את החיים'. שיגידו לי את זה כל השנה. כשלומי היה בחיים לא ידעתי מה שלומי עשה. עכשיו אני רוצה שכולם ידעו מה שלומי עשה. בחיי כבידות את הענווה והצניעות שלו. כולם חשבו שריבתי עלי, אבל אף פעם לא ספירתי את כל התעלות שהוא עשה למען האחרים".

בכל הבאב הזה, יש לך איוו נחמה? "לפעמים אני מרגיש מאיפה יש לך כוח אף אחד לא ידע מה הבן שלי היה, ואני מרגישה חובה כלפיו כדי שידע מי הוא היה. אחד הדברים שעזרתי לי זה שמעון, הבעל שלי. כל היום אני מטרידת אותו, ודא לא אושר מילה. בסוף כל שיחת טלפון עם שלומי הוא היה אומר: 'תהיי חוקה'. היום אני מקווה שאני אוכל להיות חוקה נהג, התגלה לי שפעם הוא הלך עם חייל לאס- פת ההורים של אחותו הקטנה והציג את עצמו בתור האבא כי הורדים לא יכלו להגיד.

תחילת מבצע חומת מגן קיבלה ההגלגה של שלומי את השליטה על אוור לפקליה. רק עניין דן נדיר כי את רוב התגים הוא עשה בצבא עם החיילים, וראיתי שהוא נרא עצוב. שאלתי

כוכבה חומר רוכב של שטום: www.shlomicohen.co.il